

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่
ระหว่างศาล พ.ศ. ....

อ.พ. ๔ / ๒๕๔๒ สมัยประชุมสามัญทั่วไป

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่าง
ศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารนี้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือญัตติ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยรวบรวมข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความ ข่าวที่ตัดจากหนังสือพิมพ์ และ/หรือ สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ประกอบการพิจารณาแก่สมาชิกรัฐสภา และผู้สนใจทั่วไป

เอกสารประกอบการพิจารณานี้ ส่วนบริการวิชาการ หอสมุดรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้จัดทำ การนำข้อความหรือส่วนหนึ่งส่วนใดในเอกสารนี้ ไปลงพิมพ์ในเอกสารอื่น โปรดอ้างที่มากำกับไว้ด้วย

หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม โปรดติดต่อส่วนบริการวิชาการ หอสมุดรัฐสภา หมายเลขโทรศัพท์ 2441319 ถึง 2441321 โทรสาร 2441322

ส่วนบริการวิชาการ

หอสมุดรัฐสภา

เอกสารประกอบการพิจารณา

ฝ่ายบริการวิชาการ หอสมุดรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โทร. 244-1318-21 โทร. 244-1322

สารบัญ

	หน้า
1. หลักการและเหตุผลแห่งร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาด อำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ.	1
2. สาระสำคัญ	2
3. ข้อมูลประกอบร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาด อำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ.	8
4. องค์การชี้ขาดกรณีปัญหาการแบ่งแยกเขตอำนาจระหว่างศาลปกครองกับ ศาลยุติธรรมในประเทศฝรั่งเศส	11

ดวงรัตน์ เล้าहतถพงษ์ภูริ

นิติกร 6

พิศณุ พลพีชน์

วิทยากร 5

พุทธชาติ แสงอรุณ

วิทยากร 4

ผู้รับผิดชอบ

กมลพรรณ หล้าโลก

ผู้บันทึกข้อมูล

หลักการและเหตุผลแห่ง
ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

เหตุผล

โดยมีมาตรา 248 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้มีคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร หรือศาลอื่น โดยให้ประกอบด้วยประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลอื่นและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามที่กฎหมายบัญญัติและให้หลักเกณฑ์การเสนอปัญหาดังกล่าวเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญ

1. พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ ...."

2. พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหกสิบวันนับตั้งแต่วันที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองมีผลใช้บังคับเป็นต้นไป

3. ในพระราชบัญญัตินี้

"ศาล" หมายความว่า ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร หรือศาลอื่น

"ศาลยุติธรรม" หมายความว่า ศาลทั้งหลายตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม หรือศาลที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและกำหนดให้อยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม หรือกำหนดให้เป็นศาลยุติธรรม

"ศาลปกครอง" หมายความว่า ศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง

"ศาลทหาร" หมายความว่า ศาลทหารตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร

"ศาลอื่น" หมายความว่า ศาลที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและมีใช้ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

4. ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลประกอบด้วย ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ ประธานศาลปกครองสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินสี่คนเป็นกรรมการ

ในกรณีที่มีการจัดตั้งศาลอื่นขึ้น ให้ประธานศาลอื่นนั้นเป็นกรรมการโดยตำแหน่งตามวรรคหนึ่งด้วย

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล และอำนาจหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้

5. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

- (1) ผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรม ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนหนึ่งคน
- (2) ผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนหนึ่งคน
- (3) ผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทหาร ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด จำนวนหนึ่งคน
- (4) ผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ด้านกฎหมายที่มิใช่เป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการประจำศาล ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากกรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (1) (2) และ (3) จำนวนหนึ่งคน

6. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์
- (3) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการประจำศาลในกรณีที่เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 5 (1) (2) หรือ (3)
- (4) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ
- (5) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
- (6) ไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการหรือที่ปรึกษาหรือดำรงตำแหน่งอื่นใด ที่มีลักษณะคล้ายกันในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

7. ในการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ประธานกรรมการแจ้งไปยังประธานของศาลแต่ละศาล เพื่อดำเนินการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 5(1) (2) หรือ (3) แล้วแต่กรณี และเสนอรายชื่อต่อประธานกรรมการให้กรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 5(1) (2) และ (3) ประชุมร่วมกันคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 5(4)

วิธีการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 5(1) (2) และ (3) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ที่ประชุมใหญ่ของศาลแต่ละศาล แล้วแต่กรณี เป็นผู้กำหนด สำหรับวิธีการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 5(4) ให้เป็นไปตามที่ประชุมร่วมกันตามวรรคสองกำหนด

ให้ประธานกรรมการประกาศรายชื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในราชกิจจานุเบกษา

8. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันประกาศรายชื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในราชกิจจานุเบกษา และอาจได้รับคัดเลือกใหม่ได้อีก

ถ้ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง ให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างโดยเร็ว ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 7 และให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการคัดเลือกใหม่มีวาระอยู่ในตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง

ในระหว่างที่ยังมิได้คัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคสองและยังมีกรรมการเหลืออยู่เกินครึ่งหนึ่ง ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ต้องไม่เกินสามสิบวัน

9. นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (5) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (6) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 6

10. ในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลใด ถ้าคู่ความฝ่ายที่ถูกฟ้องเห็นว่า คดีดังกล่าวอยู่ในเขตอำนาจของอีกศาลหนึ่ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลที่รับฟ้องก่อนวันสืบพยานสำหรับศาลยุติธรรมหรือศาลทหาร หรือก่อนวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก สำหรับศาลปกครองหรือศาลอื่น ในการนี้ให้ศาลที่รับฟ้องรอการพิจารณาไว้ชั่วคราว และให้จัดทำความเห็นส่งไปให้ศาลที่คู่ความร้องว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจโดยเร็ว ในกรณีเช่นว่านี้ให้ศาลที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ถ้าศาลที่ส่งความเห็นมีความเห็นว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจของศาลตน และศาลที่รับความเห็นมีความเห็นพ้องกับศาลดังกล่าว ให้แจ้งความเห็นไปยังศาลที่ส่งความเห็นเพื่อมีคำสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลเดิมนั้นต่อไป

(2) ถ้าศาลที่ส่งความเห็นมีความเห็นว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจของอีกศาลหนึ่งที่อยู่ความอ้าง และศาลที่รับความเห็นมีความเห็นพ้องกับศาลดังกล่าว ให้แจ้งความเห็นไปยังศาลที่ส่งความเห็นเพื่อมีคำสั่งให้โอนคดีไปยังศาลนั้น หรือสั่งจำหน่ายคดีเพื่อให้คู่ความไปฟ้องศาลที่มีเขตอำนาจ ทั้งนี้ ตามที่ศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงประโยชน์แห่งความยุติธรรม

(3) ถ้าศาลที่ส่งความเห็นและศาลที่รับความเห็นมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องเขตอำนาจศาลในคดีนั้น ให้ศาลที่ส่งความเห็นส่งเรื่องไปให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่ง (1) และ (2) และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการที่เกี่ยวกับเขตอำนาจศาลตามวรรคหนึ่ง (3) ให้เป็นที่สุด และมีให้ศาลที่อยู่ในลำดับสูงขึ้นไปของศาลตามวรรคหนึ่งยกเรื่องเขตอำนาจศาลขึ้นพิจารณาอีก

ความในมาตรานี้ให้ใช้บังคับกับกรณีที่ศาลเห็นเอง ก่อนมีคำพิพากษาด้วยโดยอนุโลม

11. ในกรณีที่คณะกรรมการได้วินิจฉัยชี้ขาดว่าคดีอยู่ในเขตอำนาจของศาลที่รับฟ้องคดีให้ศาลนั้นดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป แต่ถ้าวินิจฉัยชี้ขาดว่าคดีอยู่ในเขตอำนาจของอีกศาลหนึ่ง ให้ศาลที่รับฟ้องคดีสั่งโอนคดีหรือสั่งจำหน่ายคดีเพื่อให้คู่ความไปฟ้องศาลที่มีเขตอำนาจ ทั้งนี้ ตามที่ศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงประโยชน์แห่งความยุติธรรม

12. ในกรณีที่มีการนำคดีซึ่งมีข้อเท็จจริงเรื่องเดียวกันฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจแตกต่างกันตั้งแต่สองศาลขึ้นไป ถ้าคู่ความหรือศาลเห็นว่าคดีนั้นไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลใดศาลหนึ่งที่รับฟ้องคดีให้นำความในมาตรา 10 และมาตรา 11 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

13. ในการโอนคดีตามคำสั่งศาลตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่าบรรดากระบวนการพิจารณาคดีที่ได้ดำเนินการไปแล้วในศาลที่มีคำสั่งโอนคดีเป็นกระบวนการพิจารณาคดีของศาลที่รับโอนคดีด้วย เว้นแต่ศาลที่รับโอนคดีจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

เมื่อมีเหตุต้องฟ้องคดีใดใหม่ต่อศาลที่มีเขตอำนาจ อันเนื่องจากการ
 คำเนิการตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าอายุความหรือกำหนดเวลาในการฟ้องคดีครบ
 กำหนดไปแล้วในระหว่างการพิจารณาของศาลหรือของคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี
 หรือจะครบกำหนดก่อนหกสิบวันนับแต่วันที่ที่มีคำสั่งของศาลหรือของคณะกรรมการ
 แล้วแต่กรณี ให้ขยายอายุความหรือกำหนดเวลาการฟ้องคดีออกไปจนถึงหกสิบวันนับ
 วันที่มีคำสั่งของศาลหรือของคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี

14. ถ้ามีคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ถึงที่สุดระหว่างศาลขัดแย้งกัน
 ในคดีที่มีข้อเท็จจริงเป็นเรื่องเดียวกัน จนเป็นเหตุให้คู่ความไม่ได้รับการเยียวยาความ
 เสียหายหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความขัดแย้งในเรื่องฐานะหรือความสามารถ
 ของบุคคล คู่ความหรือบุคคลซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากคำพิพากษาหรือคำสั่ง
 ดังกล่าวอาจยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการเพื่อขอให้วินิจฉัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม
 คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลดังกล่าวได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คำพิพากษาหรือ
 คำสั่งที่ออกภายหลังถึงที่สุด

ให้คณะกรรมการพิจารณาคำร้องตามวรรคหนึ่ง โดยคำนึงถึงประโยชน์
 แห่งความยุติธรรมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล
 แล้วให้กำหนดแนวทางการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลดังกล่าว คำวินิจฉัย
 ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

15. คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้ทำเป็นหนังสือ ระบุเหตุผล
 แห่งคำวินิจฉัยและลงลายมือชื่อกรรมการทุกคนที่วินิจฉัย และบุคคลทั่วไปอาจขอคัด
 สำเนาได้ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกข้อบังคับเกี่ยวกับวิธีการเสนอเรื่องต่อ
 คณะกรรมการ การพิจารณาและวินิจฉัยของคณะกรรมการ การประชุม การลงมติ และ
 การอื่นที่จำเป็นเท่าที่ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัตินี้

16. ให้คณะกรรมการได้รับประโยชน์ตอบแทนตามที่กำหนดใน
 พระราชกฤษฎีกา .

17. ให้เลขานุการศาลฎีกาเป็นเลขานุการคณะกรรมการ และให้
 มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการตามที่คณะกรรมการกำหนด

18. เมื่อศาลปกครองได้เปิดทำการแล้ว ให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา 5 ภายในหกสิบวันนับแต่วันเปิดทำการศาลปกครอง ภายในสี่ปีนับแต่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ถือว่าตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครองตามมาตรา 5(2)

19. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อมูลประกอบร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ....*

โดยที่มาตรา 248 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้ตรากฎหมายเพื่อกำหนดรายละเอียดให้เป็นไปตามมาตรา 248 ดังกล่าว 2 เรื่อง คือ เรื่องที่หนึ่งกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และเรื่องที่สองกำหนดหลักเกณฑ์การเสนอปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ด้วยเหตุนี้ ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. องค์ประกอบของคณะกรรมการ

ประกอบด้วยกรรมการ 2 ประเภทตามมาตรา 248 ของรัฐธรรมนูญ คือ กรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1.1 กรรมการโดยตำแหน่ง กำหนดขึ้นตามมาตรา 248 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้บัญญัติผู้จะเป็นกรรมการโดยตำแหน่งไว้แล้ว ได้แก่ ประธานศาลฎีกาเป็นประธาน และประธานศาลปกครองสูงสุด กับประธานศาลอื่นเป็นกรรมการ และเนื่องจากตามมาตรา 248 รวมทั้งบทบัญญัติต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญได้แยกศาลอื่นออกจากศาลที่มีอยู่แล้วตามรัฐธรรมนูญคือศาลยุติธรรม ศาลปกครองและศาลทหาร ด้วยเหตุนี้ ศาลอื่นที่กล่าวถึงในมาตรา 248 นี้จึงไม่รวมถึงศาลทหารแต่มุ่งหมายถึงศาลที่มีการจัดตั้งขึ้นภายหลังนอกเหนือจากศาลยุติธรรม ศาลปกครองและศาลทหาร ฉะนั้น ในการกำหนดกรรมการโดยตำแหน่งตามร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดไว้ตามบทบัญญัติของมาตรา 248 ของรัฐธรรมนูญ โดยในขณะนั้นเมื่อยังไม่มีการจัดตั้งศาลอื่นกรรมการโดยตำแหน่งจะมีเพียงประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุด และเมื่อมีการจัดตั้งศาลอื่นขึ้นประธานของศาลอื่นดังกล่าวจะเป็นกรรมการโดยตำแหน่งเพิ่มขึ้นในภายหลังด้วย

1.2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเหตุที่คณะกรรมการตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ระหว่างศาลต่าง ๆ ฉะนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิที่จะสามารถทำหน้าที่ดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพได้ จึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่เข้าใจในระบบของศาลแต่ละศาลเป็นอย่างดีเพียงพอ โดยควรจะมีประสบการณ์ในการชี้ขาดคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลมาแล้วระยะหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ การกำหนดองค์ประกอบของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจึงกำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ของแต่ละศาลที่มีอยู่ในขณะนี้คัดเลือกบุคคลผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ในการพิจารณาพิพากษาคดีของแต่ละศาลนั้นเป็นกรรมการ และโดยที่มาตรา 248 ของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิไว้ว่าไม่เกิน 4 คน แต่ละศาลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในขณะนี้มีอยู่เพียง 3 ศาล คือ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และ

* ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ศาลทหาร ฉะนั้น นอกจากการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญจากศาลต่าง ๆ รวม 3 คนแล้ว จึงให้กรรมการทั้งหมดคัดเลือกผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ด้านกฎหมายที่มีใช้ผู้พิพากษาหรือ ตุลาการเป็นกรรมการอีก 1 คน เพื่อให้มีบุคคลที่เป็นกลางและเสนอความคิดเห็นที่อาจเป็นประโยชน์ ในการวินิจฉัยของคณะกรรมการได้อย่างรอบคอบยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีทั้งหมด 4 คน ครบตามมาตรา 248 ของรัฐธรรมนูญ

สำหรับการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิได้กำหนดให้เป็นไปตามวิธีการของแต่ละ องค์การที่เป็นผู้คัดเลือกเป็นผู้กำหนดขึ้น โดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะมีวาระ 4 ปี

2. หลักเกณฑ์การเสนอปัญหาและการวินิจฉัยปัญหาของคณะกรรมการ

โดยที่ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลนั้น อาจมีได้ 2 ลักษณะ คือ กรณีแรก ก่อนมีคำพิพากษาของศาลอาจมีปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับเขตอำนาจศาลว่าคดีที่ฟ้องควรจะอยู่ในอำนาจ ของศาลใดเป็นผู้พิจารณา และกรณีที่สอง ถ้าไม่มีการหยิบยกปัญหาเรื่องเขตอำนาจศาลไว้ตั้งแต่ต้น และได้มีคำพิพากษาในคดีที่ฟ้อง 2 ศาลขัดแย้งกันจนคู่ความไม่อาจปฏิบัติตามได้ ฉะนั้น การกำหนด หลักเกณฑ์การเสนอปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลต่อคณะกรรมการ จึงได้กำหนดให้ สอดคล้องกับลักษณะของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ดังกล่าว ดังนี้

2.1 กรณีปัญหาเรื่องเขตอำนาจศาล ซึ่งมีได้ 2 กรณีคือ

2.1.1 กรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลหนึ่งไว้แล้ว แต่มีปัญหาโต้แย้งว่าคดีอยู่ใน อำนาจของอีกศาลหนึ่ง ซึ่งมีได้มีการฟ้องคดีต่อศาลนั้นไว้

2.1.2 กรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาล 2 ศาล โดยเป็นคดีที่มีข้อเท็จจริงเป็นอย่าง เดียวกัน

เมื่อมีกรณีดังกล่าวข้างต้นเกิดขึ้น ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติวิธี ดำเนินการไว้ ดังนี้

(1) การยกปัญหาเรื่องเขตอำนาจศาล กำหนดให้สามารถหยิบยกขึ้นอ้างได้ทั้ง คู่ความและโดยศาลเห็นเอง สำหรับคู่ความนั้น กำหนดให้ คู่ความฝ่ายที่ถูกฟ้องคดีร้องต่อศาลที่รับฟ้อง ได้ว่าคดีอยู่ในอำนาจของศาลอื่น โดยต้องยกคำร้องเสียตั้งแต่เริ่มคดีเพื่อมิให้มีการประวิงคดีให้คดี ล่าช้า แต่เนื่องจากวิธีพิจารณาของแต่ละศาลแตกต่างกันจึงต้องกำหนดให้สอดคล้องกับวิธีพิจารณา ดังกล่าว โดยในศาลยุติธรรมและศาลทหารให้ยื่นคำร้องก่อนวันสืบพยาน ส่วนในศาลปกครองหรือ ศาลอื่นให้ยื่นก่อนวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก แต่สำหรับกรณีของศาลนั้นยังคงให้มีอำนาจหยิบยกเขต

อำนาจศาลขึ้นได้โดยตลอดก่อนที่จะมีคำพิพากษา ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีการพิพากษาคดีโดยศาลรัฐอยู่ว่าคดีไม่อยู่ในเขตอำนาจของตน

(2) การดำเนินการของศาลที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีการยกปัญหาเรื่องเขตอำนาจศาลขึ้น ให้ศาลที่เกี่ยวข้องจัดทำความเห็นของตนเองว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจศาลใด ถ้ามีความเห็นตรงกันให้ศาลเดิมพิจารณาคดีต่อไปหรือโอนคดีไปยังศาลที่มีเขตอำนาจ และให้กรณีดังกล่าวเป็นอันยุติจะเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการไม่ได้อีก แต่ถ้าศาลที่เกี่ยวข้องมีความเห็นแตกต่างกัน ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณา

(3) การพิจารณาของคณะกรรมการ ในกรณีที่ได้เสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดว่าคดีที่ฟ้องอยู่ในอำนาจของศาลใดและเมื่อมีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการแล้ว ให้ศาลเดิมพิจารณาคดีต่อไปหรือส่งโอนคดีหรือจำหน่ายคดี ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการต่อไป

2.2 กรณีปัญหาคำพิพากษาขัดแย้งกัน ในกรณีที่มีการฟ้องคดีที่มีข้อเท็จจริงอย่างเดียวกัน 2 ศาล และคำพิพากษาของศาลดังกล่าวขัดแย้งกัน ซึ่งมีผลทำให้คู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่อาจปฏิบัติตามคำพิพากษาได้ ฉะนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงกำหนดให้คู่ความหรือบุคคลนั้นสามารถยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการได้ด้วย และให้คณะกรรมการกำหนดแนวทางการปฏิบัติตามคำพิพากษาที่ขัดแย้งนั้นเพื่อให้คู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติให้เป็นผลต่อไปได้

3. วิธีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ โดยที่อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าวมีลักษณะเป็นการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาระหว่างศาลด้วยกัน และองค์ประกอบของคณะกรรมการส่วนใหญ่จะมาจากตัวแทนของแต่ละศาล ฉะนั้นวิธีการปฏิบัติงานจึงกำหนดให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการจะกำหนดเป็นข้อบังคับ เพื่อให้สามารถกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับลักษณะคดีของแต่ละศาลได้ต่อไป อนึ่ง โดยที่ประธานศาลฎีกาเป็นประธานจึงกำหนดให้เลขานุการศาลฎีกาเป็นเลขานุการ และมีหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

นอกจากนี้ โดยที่ลักษณะคดีของแต่ละศาลในปัจจุบันนั้น คดีที่อาจมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลจะได้แก่ คดีที่ฟ้องต่อศาลยุติธรรมและศาลปกครอง ด้วยเหตุนี้ จึงกำหนดเป็นบทเฉพาะกาลให้มีการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นเมื่อมีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นแล้ว เพื่อให้มีการกรรมการครบองค์ประกอบตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและตามร่างพระราชบัญญัตินี้

**องค์การชี้ขาดกรณีปัญหาการแบ่งแยกเขตอำนาจระหว่างศาลปกครองกับ
ศาลยุติธรรมในประเทศฝรั่งเศส ***

ศาลระงับความขัดแย้ง (Le Tribunal des Conflits)

วัตถุประสงค์ที่มีศาลระงับความขัดแย้งก็เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งทางด้านเขตอำนาจศาลระหว่างศาลปกครองกับศาลยุติธรรม เพราะเมื่อมีคดีเกิดขึ้นและมีการนำไปฟ้องศาลทั้งสองศาลคือศาลปกครองและศาลยุติธรรม อาจเห็นว่าตนต่างก็มีอำนาจพิจารณา (Conflict positif) หรืออาจจะเห็นว่าตนไม่มีอำนาจพิจารณาเป็นอำนาจของอีกศาลหนึ่ง (Conflict negatif) ดังนี้ จึงจำเป็นต้องมีองค์การอีกองค์การหนึ่งมาชี้ขาดว่าคดีดังกล่าวนั้นควรอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลใด องค์การนี้ก็คือศาลระงับความขัดแย้ง

จุดประสงค์สำคัญของการมีศาลระงับความขัดแย้งก็เพื่อให้หลักการแบ่งแยกเขตอำนาจศาลระหว่างศาลปกครองกับศาลยุติธรรม

องค์ประกอบ

ประธานของศาลระงับความขัดแย้ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกงโซแยร์ เดตาร์ทสามัญ 3 คน กงโซแยร์ ประจำศาลฎีกา 3 คน ทั้ง 6 คน จะได้รับเลือกมาจากสมาชิกในองค์กรของตน นอกจากนี้มีสมาชิกอีก 2 คน และสมาชิกสำรอง 2 คน ที่ได้รับเลือกจากบุคคลทั้ง 7 การเลือกสมาชิก 4 คน หลังนี้มักถือเป็นประเพณีว่าจะเลือกมาจากศาลปกครองและศาลยุติธรรม ฝ่ายละเท่า ๆ กัน สมาชิกทุกคนดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี และอาจเป็นต่อไปได้อีกโดยไม่มีการจำกัดจำนวนครั้งหรือระยะเวลา

---

* โทคิน ฟลกุล, "คดีปกครองในฝรั่งเศส," ในเอกสารกรสัมมนาทางวิชาการเรื่องการจัดตั้งองค์การชี้ขาดข้อพิพาท
การปกครอง : 92 - 100

กลไกการดำเนินงานของศาลระดับความขัดแย้งนี้คล้าย ๆ กับศาลปกครอง รูปแบบคำวินิจฉัยก็ใช้รูปแบบของกองเซียร์ เดตาร์ท ศาลระดับความขัดแย้งไม่ได้ถูกผูกพันว่าจะต้องนำเอากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือหลักทั่วไปของวิธีพิจารณาความมาใช้

อำนาจหน้าที่

ศาลระดับความขัดแย้ง เป็นศาลที่มีอำนาจเฉพาะเรื่อง คือ ตัดสินปัญหาความขัดแย้งบางประการที่อาจเกิดขึ้นระหว่างศาลยุติธรรมกับศาลปกครองของฝรั่งเศส ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้ เนื่องจากเขตอำนาจของศาลที่ต่างระบบกัน ถ้าเป็นศาลที่อยู่ในระบบเดียวกันแล้ว องค์กรซึ่งขาดตัดสินข้อขัดแย้งก็คือศาลสูงสุดของระบบนั้น ๆ

แม้ในกรณีที่อำนาจหน้าที่ของศาลระดับความขัดแย้ง จะถูกจำกัดให้อยู่ภายใต้กรอบของหลักว่าด้วยการแบ่งแยกเขตอำนาจระหว่างศาลยุติธรรมกับศาลปกครอง คำวินิจฉัยของศาลระดับความขัดแย้งก็ยังมีอิทธิพลต่อกฎหมายที่จะบังคับใช้อย่างมาก กล่าวคือ การวินิจฉัยว่าศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่ง ย่อมหมายถึงการนำเอาหลักกฎหมายมหาชน หรือกฎหมายเอกชนมาใช้บังคับแก่คดีนั้น เช่น ถ้าวินิจฉัยว่าศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาคดีใดคดีหนึ่ง โดยทั่วไปศาลปกครองจะใช้หลักกฎหมายมหาชน

นอกจากนี้ศาลระดับความขัดแย้งก็ยังมีอิทธิพลในแง่ของการวางหลักเกณฑ์ในการกำหนดเขตอำนาจและความสัมพันธ์ระหว่างเขตอำนาจกับเนื้อหาของเรื่องทั้งของศาลปกครองและศาลยุติธรรม

โดยสรุปแล้วบทบาทของศาลระดับความขัดแย้งก็คือ การพยายามทำให้คำพิพากษาของทั้งศาลปกครองและศาลยุติธรรมกลมกลืนกันและเพื่อที่จะกำหนดเขตอำนาจของศาลทั้งสองให้ชัดเจน แต่ถ้ากรณีนั้นก็มิได้หมายความว่าศาลระดับความขัดแย้งจะเป็นศาลสูงสุดของศาลปกครองและศาลยุติธรรม

**จัดทำโดย ฝ่ายบริการวิชาการ หอสมุดรัฐสภา
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร.244-1318-21 โทรสาร.244-1322**